

Sygn. akt I.C 643/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2019 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	SSO Alicja Wiśniewska
Protokolant	starszy sekretarz sądowy Edyta Rzodkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2019 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa H. Ż.

przeciwko S. Ż.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

1. Oddała powództwo.

2. Przyznaje ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Suwałkach na rzecz kuratora r.pr. W. M. kwotę 5.313,60 zł (pięć tysięcy trzysta trzynaście złotych 60/100), w tym 993,60 zł (dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy złote 60/100) podatku VAT tytułem wynagrodzenia za reprezentowanie nieznanego z miejsca pobytu pozwanego S. Ż..

SSO Alicja Wiśniewska

Sygn. akt I C 643/19

UZASADNIENIE

Powódka H. Ż. w pozwie wniesionym przeciwko S. Ż. domagała się zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności nieruchomości położonej w obrębie M. Huta, gminie S., powiat (...), województwo (...), o powierzchni 8 ha 2600 m2, oznaczonej nr działek (...), nieruchomości położonej w S., O. (...) o powierzchni 5172 m2 oznaczonej nr (...) oraz ciągnika marki U. (...) o nr rej. (...). Domagała się również zasądzenia od pozwanego kosztów procesu.

Ewentualnie powódka wniosła o rozwiązanie umowy darowizny zawartej w dniu 15 kwietnia 2002r. przed Notariuszem K. J. w Kancelarii Notarialnej w S., rep A nr (...).

Powódka argumentowała, iż w dniu 15 kwietnia 2002 r. przed Notariuszem K. J. w Kancelarii Notarialnej w S. została zawarta umowa darowizny pomiędzy pozwanym S. Ż. a powódką H. Ż. (Rep. A nr (...)). Na mocy w/w umowy S. Ż. darowała swojemu synowi S. Ż. nieruchomość położoną w obrębie M. Huta, gminie S., powiat (...), województwo (...), o powierzchni 8 ha 2600 m2 oznaczonej nr działek (...), nieruchomość położoną w S., O. (...) o powierzchni 5172 m2 oznaczonej nr działki (...) oraz ciągnik marki U. (...) o nr rej. (...). Darowizna ta została dokonana w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej przez darczyńcę - H. Ż..

Zgodnie z przepisem art. 898§1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Z uwagi na porzucenie przez pozwanego darowanego mu gospodarstwa rolnego oraz matki - darczyńcy, możliwe i jednocześnie konieczne stało się odwołanie w/w darowizny. Obdarowany nie interesuje się losem ani gospodarstwa rolnego, ani losem matki, która posiada orzeczenie o umiarkowanej niepełnosprawności. Pozwany porzucił gospodarstwo rolne, pozostawiając wszystkie obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego schorowanej matce. Powódka pokrywa wszelkie opłaty i podatki związane z darowanym wcześniej gospodarstwem, pomimo że podatnikiem jest pozwany. Pracą fizyczną w gospodarstwie rolnym zajmują się P. Ż., robi to, aby gospodarstwo to nie niszczało.

Powódka podarowała pozwanemu cały majątek, jaki posiadała. Obdarowany okazał się niewdzięczny w sposób rażący. Po pierwsze porzucił całe darowane mu gospodarstwo rolne, co bez interwencji rodziny skutkowałoby zniszczeniem majątku, a po drugie w ogóle nie interesuje się matką, jej zdrowiem, samopoczuciem, sytuacją finansową ani nawet czy jego darczyńca w ogóle żyje.

Powódka w dniu 29 maja 2019 r. odwołała przedmiotową darowiznę i wezwała pozwanego do stawienia się w Kancelarii Notarialnej celem przeniesienia własności nieruchomości. Pozwany nie stawiał się u Notariusza w celu przeniesienia własności nieruchomości, nie odpowiedział także na to wezwanie.

Z ostrożności procesowej, w razie nieuwzględnienia powództwa o zobowiązanie pozwanego do złożenia odpowiedniego oświadczenia woli, powódka wniosła o rozwiązanie umowy darowizny zawartej w dniu 15 kwietnia 2002 r. przed Notariuszem K. J., w Kancelarii Notarialnej w S. (Rep. A nr (...)) na mocy przepisu art. 89 pkt. 1 oraz 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. Z 2019 r. poz. 299). Paragraf 1. umowy darowizny zawartej pomiędzy stronami wyraźnie stanowi, że umowę tę strony zawierają na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Bez wątplenia w okolicznościach przedmiotowej sprawy spełnione są dwie przesłanki do rozwiązania umowy przenoszącej własność gospodarstwa rolnego. Po pierwsze, spełniona jest przesłanka z przepisu art. 89 pkt. 1 w/w ustawy, mianowicie pozwany uporczywie postępuje wobec powódki w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Pozwany od ośmiu lat nie nawiązuje kontaktu z matką, nie interesuje się jej zdrowiem i życiem. W konsekwencji pozwany nie pomaga powódce ani w zwykłych sprawach życia codziennego, ani finansowo, a której to pomocy powódka potrzebuje. Po drugie, spełniona została przesłanka z pkt. 3 w/w przepisu, a mianowicie pozwany uporczywie nie wywiązuje się ze swych obowiązków wynikających z umowy lub z przepisów prawa. Pozwany porzucił darowane mu gospodarstwo rolne, nie zajmuje się nim, co skutkowałoby niszczeniem majątku, gdyby nie pomoc rodziny powódki. Pozwany nie uiszcza podatków związanych z w/w gospodarstwem rolnym, ani składek na ubezpieczenie budynków. Powyższe opłaca powódka, pomimo że nie jest do tego zobowiązana. Powódka nie posiada nawet adresu swego syna, nie posiada jego numeru telefonu.

Postanowieniem z dnia 18 września 2019r. tut. Sąd ustanowił dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego kuratora w osobie radcy prawnego W. M. celem reprezentowania jego praw w sprawie z powództwa H. Ż..

Kurator nieznanego z miejsca pobytu pozwanego w odpowiedzi na pozew wniosł o oddalenie powództwa oraz przyznanie wynagrodzenia według norm przepisanych.

Wskazał, iż w dniu 15.04.2002 r. strony zawarły przed notariuszem K. J. umowę darowizny. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 24.06.2016 r. (II CSK 636/15), wybór rodzaju umowy prowadzącej do wyzbycia się gospodarstwa rolnego należy do stron. Mogą je stanowić umowy określone w ustawie jako umowy z następcą (art. 84 i 85 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) lub przewidziane w kodeksie cywilnym umowy darowizny i dożywocia. Jeżeli rolnik zdecyduje się na jedną z umów przeniesienia własności gospodarstwa przewidzianych w kodeksie cywilnym, to nie może twierdzić, że jest to jednocześnie umowa z rolnikiem-następcą. Tym bardziej nie może zmieniać kwalifikacji takiej umowy Sąd. W sytuacji, gdy rolnik zdecydował się przenieść nieruchomość rolną na następcę na podstawie i zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym, zawierając z następcą umowę dożywocia (darowizny, sprzedaży), to wskazany w umowie cel uważać należy tylko za motyw jej zawarcia, który

nie może przesądzać o kwalifikowaniu umowy jako umowy z następcą zawartej na podstawie art. 85 i nast. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie zaś z art. 84 tej ustawy, przez umowę z następcą rolnik będący właścicielem (współwłaścicielem) gospodarstwa rolnego zobowiązuje się przenieść na osobę młodszą od niego co najmniej o 15 lat (następcę) własność (udział we współwłasności) i posiadanie tego gospodarstwa z chwilą nabycia prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej, jeżeli następca do tego czasu będzie pracować w tym gospodarstwie. Ponadto umowa z następcą może zawierać inne postanowienia, w szczególności dotyczące wzajemnych świadczeń stron przed i po przeniesieniu przez rolnika własności gospodarstwa rolnego na następcę. Jeżeli z umowy z następcą nie wynika co innego, do umowy tej stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu cywilnego o umowie przedwstępnej, z wyjątkiem art. 390 § 1 (art. 91 ustawy). Umowa z następcą jest ukształtowana poza kodeksem cywilnym. Jej normatywne ramy zostały określone w rozdziale 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (por. Prawo zobowiązań - część szczegółowa. System prawa prywatnego, tom 8 pod red. J. Panowicz-Lipskiej, Warszawa 2004).

Strony niniejszego procesu zawarły kodeksową umowę darowizny, a nie umowę przenoszącą własność gospodarstwa rolnego w celu wykonania umowy z następcą, wobec czego alternatywne roszczenie o rozwiązanie umowy z 15.04.2002 r. na podstawie art. 89 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jest nieuzasadnione. Ponadto wskazał, iż roszczenie o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności nieruchomości ciągnika objętych umową darowizny z 15.04.2002 r. zostało podniesione w konsekwencji odwołania darowizny na skutek porzucenia przez pozwanego darowanego mu gospodarstwa rolnego oraz matki-darczyńcy, jak również braku zainteresowania losem tego gospodarstwa i losem matki. Abstrahując od tego, że powódka nie wykazała, iż zachowanie pozwanego było nacechowane złą wolą, stanowiąc rażącą niewdzięczność, zaś oświadczenie o odwołaniu darowizny z 29.05.2019 r. zostało wysłane listem poleconym na adres, pod którym pozwany wedle twierdzeń powódki nie przebywa od ośmiu lat, wobec czego nie doszło doń w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 zd. 1 k.c.), przy czym w doktrynie istnieje spór co do tego, czy przesłance z art. 900 k.c. czyni zadość wniesienie powództwa przeciwko obdarowanemu, nie można tracić z pola widzenia tej istotnej okoliczności, zgodnie z którą w myśl art. 899 § 3 k.c., darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności. Przewidziany w art.899§3 k.c. roczny termin na odwołanie darowizny przez darczyńcę lub jego spadkobierców jest terminem zawitym, a początkiem biegu tego terminu jest dzień dowiedzenia się przez darczyńcę o niewdzięczności obdarowanego. Skoro zatem powódka upatruje rażącej niewdzięczności pozwanego w porzuceniu darowanego mu gospodarstwa rolnego oraz matki – darczyńcy, jak również braku zainteresowania losem tego gospodarstwa i losem matki, zaś taki stan trwa zgodnie z twierdzeniem pozwu od lat ośmiu, to gdyby nawet przyjąć, że pozwany dopuścił się rażącej niewdzięczności względem powódki, darowizna nie mogłaby zostać odwołana z uwagi na upływ terminu określonego w art.899§3 k.c.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 15 kwietnia 2002 r. przed Notariuszem K. J. w Kancelarii Notarialnej w S. została zawarta umowa darowizny pomiędzy pozwanym S. Ż. a powódką H. Ż. (Rep. A nr (...)). Na mocy w/w umowy S. Ż. darowała swojemu synowi S. Ż. nieruchomość położoną w obrębie M. (...), gminie S., powiat (...), województwo (...), o powierzchni 8 ha 2600 m2 oznaczonej nr działek (...), nieruchomość położoną w S., O. (...) o powierzchni 5172 m2 oznaczonej nr działki (...) oraz ciągnik marki U. (...) o nr rej. (...). Strony darowizny zgodnie oświadczyły, iż darowizna ta została dokonana w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej przez darczyńcę. Jednocześnie w §5 umowy postanowiono, że S. Ż. ustanawia nieodpłatnie na nabytej nieruchomości na rzecz swoich rodziców H. Ż. oraz R. Ż. dożywotnią służebność osobistą polegającą na prawie korzystania ze wszystkich budynków znajdujących się na nieruchomości położonej w (...), wspólnie z obdarowanym (dowód: akt notarialny k.8-10).

Początkowo S. Ż. zamieszkiwał wraz z rodzicami na darowanej nieruchomości i zajmował się prowadzeniem gospodarstwa rolnego. W 2007 roku S. Ż. ożenił się i po niedługim czasie wraz z żoną wyjechał do Irlandii. Od tego czasu nie zajmuje się darowanym mu gospodarstwem rolnym ani stanem technicznym domu, w którym mieszka jego matka H. Ż. posiadająca osobistą służebność mieszkania. W żaden sposób nie wspiera matki finansowo i nie interesuje się jej stanem zdrowia. Do około 2012 roku S. Ż. utrzymywał z matką i rodzeństwem okazjonalny kontakt telefoniczny, po czym zerwał wszelkie więzi z rodziną. Nie poinformował rodziny o miejscu swojego pobytu, adresie jak

i numerze telefonu. Nie był obecny na pogrzebie swojego ojca, który zmarł w 2012 roku (dowód: zeznania świadków C. S. k.60v-61, K. Ż. k.61-61v, P. Ż. k.61v-62, W. Ż. k.62-62v).

H. Ż. ma 72 lata i z uwagi na stan zdrowia została zaliczona do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Ma problemy z poruszaniem się i wymaga wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, m.in. w takich czynnościach jak przyniesienie opału, palnie w piecu CO czy zrobienie zakupów. W miarę możliwości pomoc w tych czynnościach świadczy jej syn P. Ż., który od około 5 lat zajmuje się uprawą ziemi rolnej stanowiącej własność S. Ż.. Opłaty z tytułu podatku rolnego i obowiązkowego ubezpieczenia rolników ponosi H. Ż.. Dom, w którym zamieszkuje wymaga wymiany dachu, rynien, remontu łazienki, których to prac powódka nie jest w stanie przeprowadzić z uwagi na nieznaczny dochód, który wynosi około 1418 zł (dowód: zeznania świadków C. S. k.60v-61, K. Ż. k.61-61v, P. Ż. k.61v-62, W. Ż. k.62-62v, oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym).

W piśmie z dnia 29 maja 2019r., sporządzonym w formie komputerowej, H. Ż. odwołała darowiznę uczynioną na rzecz syna S. Ż. w dniu 15 kwietnia 2012r. z uwagi na dopuszczenie się przez obdarowanego rażącej niewdzięczności względem niej polegającej na porzuceniu darowanego mu gospodarstwa rolnego oraz matki – darczyńcy, jak również braku zainteresowania losem tego gospodarstwa i losem matki. W związku z tym H. Ż. wezwała syna do stawienia się u notariusza W. U. w Kancelarii Notarialnej w S. przy ulicy (...) celem złożenia stosowanego oświadczenia woli przeniesienia własności w terminie do 24 czerwca 2019r. Pismo to nie zostało podpisane przez H. Ż. i nie zostało doręczone S. Ż. (dowód: pismo k.15-15v, wyjaśnienia powódki k.60v).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

W pierwszej kolejności w sprawie niniejszej ustalenia wymagało jaki rodzaj umowy łączył powódkę i pozwanego, na mocy której pozwany uzyskał nieodpłatnie własność nieruchomości zbudowanej oraz niezabudowanej jak również ciągnik marki U. (...), o nr rej (...). Zdaniem Sądu, twierdzenia powódki, zgłoszone zresztą w formie alternatywnej, iż jest to umowa rolnika będącego właścicielem gospodarstwa rolnego z następcą, zawarta w trybie art. 84 oraz 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. Z 2019 r. poz. 299), nie znajdują żadnego uzasadnienia.

Z utrwalonego orzecznictwa sądów powszechnych wynika, iż w ramach obowiązującej swobody umów strony mogą dokonać wyboru umowy prowadzącej do wyzbycia się przez rolnika własności i posiadania gospodarstwa. Jeżeli jednak, w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej, zdecydują się na kodeksową umowę darowizny, to ma to taki skutek, że pozbawienie obdarowanego własności darowanej nieruchomości i odzyskanie jej przez darczyńcę może nastąpić tylko w sposób przewidziany w art. 89§1 k.c., a więc przez odwołanie darowizny z przyczyn wskazanych w art. 89§ 1 i 89§ 2 k.c. Tak więc w konsekwencji wyboru przez strony umowy darowizny, w związku z zaprzestaniem prowadzenia przez rolnika działalności rolniczej, wyłączone jest uznanie tej umowy za umowę z następcą (art. 84 i 85 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników - t.j. Dz.U. z 1993 r. Nr 71, poz. 342 ze zm.), a także jej rozwiązanie w trybie art. 89 tej ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2016r., II CSK 636/15 oraz z dnia 16 maja 2000r., IV CSK 34/00, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2019r., IV CSK 327/18).

Zdaniem Sądu nie ma żadnych wątpliwości, iż przeniesienie przez powódkę na pozwanego własności gospodarstwa rolnego nastąpiło na podstawie umowy darowizny. Świadczy o tym nie tylko nazwa umowy (umowa darowizny) ale przede wszystkim jej treść, wyrażająca wolę bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem majątku darczyńcy (§3 umowy). Odnosnie wzmianki zawartej w umowie, iż została ona zawarta na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, to – jak wyjaśniono w orzecznictwie - powołanie się ogólnikowe w umowie, której tytuł, forma i treść oświadczeń woli stron wskazują jednoznacznie, że jest to umowa darowizny, na przepisy ustawy z o ubezpieczeniu społecznym rolników nie oznacza, iż jest to umowa z następcą przewidziana w tej regulacji. Zamieszczenie takiej wzmianki w umowie zawartej pomiędzy stronami jest zrozumiałe, gdyż wskazuje na motyw umowy, którym jest zaprzestanie działalności rolniczej przez powódkę (art. 28 ust. 4 ustawy)

oraz podstawę skorzystania ze stałej opłaty za sporządzenie aktu notarialnego określonej na kwotę 700 zł na podstawie wówczas obowiązującego Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12.04.1991r. w sprawie taksy notarialnej.

Skoro nabycie przez pozwanego przedmiotowych nieruchomości nastąpiło na podstawie darowizny, pozbawienie go ich własności może nastąpić tylko w sposób przewidziany w art.898§1 k.c. i 899§2 k.c.

W myśl art. 898§1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

Odwołanie darowizny jako oświadczenie woli darczyńcy aby wywołało skutki prawne winno zostać złożone obdarowanemu. Zgodnie bowiem z art.61§1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Tymczasem w sprawie niniejszej takie oświadczenie woli nie zostało złożone pozwanemu. Owszem powódka przedłożyła do akt sprawy sporządzone w formie komputerowej pismo o treści odwołującej darowiznę dokonaną w dniu 15 kwietnia 2002r., przy czym przyznała, iż nie zostało ono doręczone pozwanemu i nie zna on jej treści. Pismo takiej treści zostało bowiem przesłane pocztą na adres: M. (...) (...), pod którym pozwany nie mieszka od 2007 roku, jak również w żaden inny sposób pozwany nie został poinformowany o złożonym przez powódkę oświadczeniu woli.

Zdaniem Sądu bezskuteczne pozostaje, w stosunku do drugiej strony stosunku prawnego, złożenie oświadczenia woli wywołującego skutki materialnoprawne w sytuacji, w której oświadczenie to zostanie złożone wobec kuratora ustanowionego dla tej strony w trybie przepisu art. 144 k.p.c. Ustanowiony w ten sposób kurator procesowy ma podejmować za nieobecnego jedynie czynności procesowe, które są niezbędne dla obrony jego praw w toku całego procesu. Kurator uprawniony jest więc do składania oświadczeń woli w imieniu reprezentowanej strony, ale tylko oświadczeń mających charakter procesowy. Przyjęcie przez kuratora oświadczenia o odwołaniu darowizny, którego istotą jest rozwiązanie stosunku prawnego, a więc wywołanie wyłącznie skutku materialnoprawnego, przekracza zakres ochrony praw osoby reprezentowanej, zatem należy je uznać za niedopuszczalne ze względu na sprzeczność z ustawowymi uprawnieniami kuratora wynikającymi z art. 143 k.p.c.

W tych okolicznościach należało uznać, iż oświadczenie powódki o odwołaniu darowizny nie wywołało skutku prawnego stąd też domaganie się przez nią zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności darowanych mu nieruchomości i ciągnika rolniczego jest przedwczesne i bezpodstawne.

Ponadto, nawet przy założeniu, że darowizna została skutecznie odwołana, czemu przeczą powyższe ustalenia, zgodzić się należy z twierdzeniami kuratora nieznanego z miejsca pobytu pozwanego, iż nastąpiło to z przekroczeniem terminu określonego w art.899§3 k.c. Stosownie do jego treści darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego.

Powódka jako podstawy odwołania darowizny wskazywała na uporczywe nie wywiązywanie się przez pozwanego ze swych obowiązków wynikających z umowy lub z przepisów prawa, który to stan trwa od ośmiu lat albowiem przez ten czas pozwany nie nawiązuje kontaktu z powódką, nie interesuje się jej zdrowiem i życiem. W konsekwencji pozwany nie pomaga powódce ani w zwykłych sprawach życia codziennego, ani finansowo, której to pomocy powódka potrzebuje. Skoro zatem powódka upatruje rażącej niewdzięczności pozwanego w powyższych zachowaniach winna podjąć stosowne kroki w celu odwołania darowizny w terminu jednego roku, o czasie gdy zachowania pozwanego, uznawane przez powódkę jako godzące w jej interesy, przybrały charakter uporczywości, ciągłości i niezmienności. Zdaniem Sądu wystarczającym okresem jest tutaj upływ roku, dwóch lat czy maksymalnie trzech. Powódka tymczasem starała się odwołać darowiznę po upływie ośmiu lat od momentu gdy pozwany porzucił darowaną mu nieruchomość, zaniechał opieki nad nią i zerwał z nią wszelkie kontakty, a zatem z przekroczeniem terminu zawitego określonego w art.899§3 k.c.

Uwzględniając wszystko powyższe powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

W przedmiocie wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego Sąd orzekł na podstawie §1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w zw. z §2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804 ze zm.).

SSO Alicja Wiśniewska